

TÜRK DİL KURUMU

Kavaklıdere, Atatürk Bulvarı No. 22X
Telf. 12 44 24 - 12 44 34

33/186

ANKARA, 2.3.1970

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-171/1

Sayın Gökyay,

İki mektubunuzu aldım. Emrettiğiniz konuların cevabını sunuyorum:

1. Zeki Velidi Togan'a Belleten-1968 ve Nevaî-IV'u gönderdik.
 2. Gazeteciler ödülü Yargıçılar Kurulu 13 mart günü saat 10'da toplanacaktır. Bugün mektuplarınızı yazıyoruz. Sayın Dürder'e sevgi ve saygılarımla birlikte haber verebilirsiniz.
 3. Acaroğlu'nun hazırladığı bibliyografya için Dizdaroğlu'nun ve Öztelli'nin raporlarından birer örnek gönderiyorum.
 4. "Bilim Ödülüne" katılan 8 kitap size 11.2.1970 günü 396 numaralı posta paketi ile yollanmış. Bayram dolayısıyla gecikmiş olabilir. Hâlâ yetişmedi ise postaneden resmen soralım.
- Üstün sevgi ve saygılarımla.

Genel Yazman

Ö. Aksoy
Ömer Asım Aksoy

KOPYE

28.4.1969

Türker Acaroğlu'nun hazırladığı HALK EDEBİYATI
Bibliyografyası hakkında rapor

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-171/2

İncelenmesi Yönetim Kurulumuz tarafından sayın Hikmet Dizdaroğlu ile bana verilen sayın Türker Acaroğlu'nun hazırlamış olduğu "Halk Edebiyatı Bibliyografya"sı hakkındaki raporu iki arkadaş ayrı ayrı hazırladık. Benim bu bibliyografya hakkındaki görüşlerim kısaca aşağıdadır:

I- Çok geniş ve çeşitli konuları içine alan Halk Edebiyatı Bibliyografyasında önceden amaca göre bir tutum uygulamak gereklidir. Örneğin: Ortak halk edebiyatı bölümü, saz şairleri, halk tiyatrosu, halk hikâyeleri, masallar, bilmece, atasözleri, maniler ve benzeri bölümleri araştırmacılara kolaylık bakımından tutulacak yollardan en uygun olanıdır.

Sayın Türker Acaroğlu böyle bir düzene iltifat etmemiş, aksine klasik bibliyografya düzeni ile yani sadece yazar adlarına göre alfabetik bir dizin yapmıştır. Bu yolda hazırlanan bibliyografya araştırmacılara pek az yararlı olan bir tutumdur.

II- Sayın hazırlayıcı, fişlerin incelenmesinden anlaşıldığına göre, folklorun içine giren konuları, bölümleri iyi saptayamamıştır. Bu nedenle folklor konusuna girmeyen pek çok eser bu bibliyografyada yer almaktadır. Birkaç örnek:

1- Aydi Divanı (Bu şair Divan Şairi) gibi halk edebiyatı dışında kalan kişiler vardır.

2- Bir orman masalı, okul piyesi: Adım sende (piyes) gibi okul piyesleri yanında Selâhattin Batu'nun "Kerem ile Aslı opereti", "Oğuz Ata, beş perdelik manzum dram" gibi sanat eserleri.

3- Müsahipzade Celâl'in bütün eserleri yer almaktadır. Bu arada garip olduğu kadar haksız bir davranış ta göze çarpmaktadır. Şöyleki: Müsahipzade'nin "Zade"liğini "Oğlu" biçiminde Zadenin üstü çizilerek el ile oğlu yazılmasıdır.

4- Daha birçok sanat eserleri ve okul monoloğları da bibliyografyada yer almaktadır. Bir iki örnek: ^{Resat} Nuri'nin "Hüllecisi", genç oyuncular topluluğunun oynadığı "Vatandaş oyunu".

5- Folklorla ilgisi olmaması gereken birçok dinî ve ahlâkî eserler bibliyografyada yer almaktadır.

6- Yine folklorla ilgisi olmayan diğ incelemeleri.

./.

7- Eski ve yeni şairlerden seçmeler.

8- Yine folklorla ilgisi olmayan müzik yayınları.

Yukarıda gösterdiğimiz sekiz bölümdeki örnekler onsekiz, otuzsekiz türe çıkarmak kolaydır. Sözü uzatmamak için kısa kesilmiştir.

Şu örnekler göstermektedir ki sayın hazırlayıcı konuya hakim değildir.

Sayın hazırlayıcı kitapları görerek hazırlamamıştır. Bu, daha önce hazırlanmış basılı bibliyografya eserlerini keserek fişlere yapıştırmasından anlaşılmaktadır.

Oysa, eserler görülmeden bibliyografya hazırlamak son derece tehlikeli bir davranıştır, pek çok yanlışlara düşmeğe götürür.

Önemli bir yönü de, niçin yalnız kitaplar? Yalnız kitap olsa yine iyi. Bir yapraklık tirenlerde, otobüs duraklarında satılan halk edebiyatıyla ilgisi olmayan "manzum yaveler" in yüzlercesine yer vermek böyle bir bibliyografyada yer almamalıdır.

Halk Edebiyatı Bibliyografyasına makaleleri almak en doğru bir davranıştır. Böyle bir çalışmada makalelere yer verilmezse ondan hiçbir yarar sağlanamaz. Çünkü, bizde pek çok önemli araştırmalar dergilerde yer almaktadır.

Son söz:

Sayın hazırlayıcı daha önce konu ile ilgilenmediği için böyle bir bibliyografyayı hazırlayamayacağını şu fişlerde göstermiştir. Bu bakımdan basılması uygun değildir.

Kişisel kanım odur ki, Türk Dil Kurumu Halk Edebiyatı ile ilgili hiç bir bibliyografya bastırmamalıdır. Millî Folklor Enstitüsü folklorun bütün konularını kapsayan üç büyük eser hazırlamıştır. Bunlardan birisi basılmıştır. Ötekiler de basımevindedir.

İki bilim kuruluşunun aynı zamanda aynı eserleri bastırması sakıncalı olacaktır.

Durumu yüksek Kurumunuza saygı ile arz ederim.

Cahit Öztelli

Millî Folklor Enstitüsü Müdürü

TÜRK DİL KURUMU

1663

28.4.1969

Aslı gibidir

KOPYE

Ankara, 10 Haziran 1969

Genel Yazmanlığa

Türker Acaroğlu ile Fıtrat Ozan'ın birlikte hazırladıkları "Türk Halk Edebiyatı Bibliyografyası, 1928-1968" adlı yapıtın fişlerini inceledim. Yazarlarının belirttiğine göre, 4432 fiş derlenmiştir.

Bibliyografya, sekiz dal üzerine düzenlenmiştir:

- I. Antoloji, biyografya, edebiyat tarihi, eleştirme ve incelemeler.
- II. Atasözleri, deyimler, özlü sözler.
- III. Bilmeceler, bulmacalar.
- IV. Destanlar, maniler, nefesler, ninniler, şiirler, türküler.
- V. Efsaneler, hikâyeler, masallar, menkıbeler, romanlar.
- VI. Fıkralar, halk mizahı.
- VII. Folklor (genel olarak).
- VIII. Halk piyesleri, monologlar.

Hazırlayıcılar bibliyografyanın sınırlarını geniş tutmuşlardır. Doğrudan doğruya Halk Edebiyatı ile ilgili bulunmayan konular ve bu konularda yazılan kitaplar da bibliyografyaya alınmıştır. Kanımızca, böylesine geniş bir bibliyografya, Kurum'un istediği ölçüyü aşmaktadır.

Yapılacak iş, bizce, şöyle olmalıdır:

a) Bibliyografyanın II. bölümü çıkarılmalıdır. Çünkü, bu bölümdeki yapıtlardan birçoğu, atasözlerinin ya da deyimlerin açıklaması olan öykülerdir. (Münir Hayri Egeli'nin yapıtları gibi.)

Bir kısmı, halk edebiyatının konusu dışındadır. (Cemal Kutay'ın "İsmet İnönü'den Seçme Sözler", Kemal Bülbül Kavaklıoğlu'nun H.Sadık Kırcaali'nin v.b. yapıtları gibi.)

Geri kalan ve doğrudan doğruya atasözleriyle deyimlere ilişkin olanlar ise, Sayın Ömer Asım Aksoy'un yapıtlarında gösterilmiştir. Burada bulunmayan kaynaklar varsa, ancak onlar alınmalıdır.

b) III. bölümün sınırları çok geniş tutulmuştur. Bu bölümde kalması gerekli fişler sayılıdır: 714, 715, 716, 718, 727, 728, 729, 734, 735, 736 numaralı fişler.

Ötekiler çıkarılmalıdır.

c) IV. bölümde de gereksiz birçok fiş vardır. Adı sanı belirsiz kişilerin herhangi bir olayla ilgili olarak söyledikleri şiirler

destan türüne alınmıştır. Bu nitelikte olanlar atılmalı, ancak saz şairlerinin malı olan destanlar bırakılmalıdır.

Mâni, nefes, ninni ve türküler için de aynı şey yapılmalıdır.

ç) V. bölümdeki fişleri tek tek inceledik. Kalması gerekli fişler şunlardır:

2582, 2585, 2586, 2587, 2588, 2628, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635,
2636, 2637, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648,
2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2662, 2668, 2671, 2673, 2678, 2697, 2735,
2739, 2740, 2744, 2745, 2777, 2796, 2797, 2798, 2799, 2800, 2801, 2802,
2803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2808, 2809, 2861, 2862, 2863, 2864, 2871,
2925, 2929, 2931, 2935, 2936, 2938, 2939, 2940, 2943, 2944, 2945, 2947,
2948, 2953, 2954, 2955, 2958, 2959, 2960, 2961, 2969, 2970, 2971, 2972,
2973, 2974, 2975, 2976, 2984, 2986, 2987, 2988, 2999, 3000, 3001, 3002,
3003, 3004, 3005, 3006, 3006, 3007, 3008, 3009, 3010, 3012, 3013, 3014,
3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020, 3021, 3022, 3023, 3024, 3025, 3026,
3027, 3028, 3029, 3030, 3031, 3032, 3033, 3034, 3045, 3036, 3037, 3038,
3039, 3040, 3041, 3042, 3043, 3044, 3046, 3047, 3048, 3050, 3051, 3052,
3053, 3059, 3060, 3063, 3065, 3067, 3107, 3108, 3109, 3110, 3111, 3120,
3154, 3155, 3156, 3157, 3158, 3159, 3171, 3172, 3173, 3174, 3175, 3183,
3185, 3214, 3215, 3216, 3217, 3218, 3219, 3220, 3221, 3222, 3223, 3224,
3225, 3227, 3230, 3231, 3232, 3233, 3234, 3242, 3243, 3244, 3247, 3250,
3261, 3262, 3266, 3267, 3268, 3269, 3271, 3272, 3275, 3277, 3278, 3283,
3284, 3285, 3286, 3287, 3288, 3289, 3290, 3291, 3292, 3293, 3294, 3295,
3297, 3298, 3299, 3300, 3303, 3304, 3305, 3306, 3311, 3312, 3313, 3314,
3319, 3320, 3321, 3327, 3328, 3334, 3337, 3338, 3339, 3340, 3343, 3344,
3346, 3347, 3363, 3364, 3365, 3366, 3367, 3387, 3388, 3389, 3390, 3391,
3398, 3399, 3400, 3401, 3407, 3408, 3409, 3410, 3462, 3467, 3475, 3502,
3503, 3504, 3505, 3506, 3508, 3510, 3512, 3514, 3515, 3517, 3518, 3520,
3521, 3524, 3525, 3526, 3527, 3529, 3530, 3531, 3537, 3538, 3539, 3540,
3541, 3545, 3547, 3565, 3566, 3569, 3570, 3596, 3603, 3604, 3612, 3613,
3614, 3615, 3616, 3617, 3618, 3627, 3643, 3644, 3645, 3646, 3647, 3677,
3678, 3679, 3680, 3682, 3683, 3685, 3686, 3687, 3688, 3693, 3695, 3696,
3697, 3698, 3699, 3700, 3711, 3718, 3719, 3720, 3721, 3722, 3723, 3724,
3725, 3726, 3727, 3728, 3729, 3730, 3743, 3746, 3748, 3761, 3763, 3766,
3771, 3785, 3787, 3858, 3890, 3891, 3892, 3893, 3894, 3896, 3897, 3898,
3903, 3907, 3908, 3909, 3913, 3914, 3915, 3916, 3919, 3920, 3921, 3936,
3937, 3942, 3943, 3944, 3945, 3949, 3950, 3951, 3955, 3956, 3957, 3969,
3970, 3971.

d) "Fıkralar, Halk Mizahı"nı kapsayan VI. bölümde, Nasreddin Hoca

ile, İncili Çavuş'la ilgili fıkralar, Bektaşî fıkraları bulunduğu gibi, Halk Edebiyatıyla ilişkisi olmayan konularda yazılmış fıkralar da yer almıştır. Örneğin "Öğrenci ve Çocuk Fıkraları", "Atatürk'ten Fıkralar", "Tarihî Mal Olmuş Fıkralar" gibi.

Bu bakımdan, bibliyografyanın VI. bölümü de çıkarılmalıdır.

e) "Halk Piyesleri, Monologlar" da konuyla ilintili değildir. Bundan ötürü, VIII. bölüm de gereksizdir.

f) I.ve VII. bölümler, bibliyografyanın en yararlı ve önemli dallarıdır. Ancak, her iki bölümde de gözden kaçmış yapıtlar vardır. Nitekim, bizim yazdığımız ve 1949 yılında yayımlanmış olan "Yusufelili Huzûrî"ye fişler arasında rastlamadık. Buna benzer başka atlamaların olacağı da düşünülebilir.

Aşağıda numaralarını verdiğimiz fişlerin I. bölümde bulunmasının gereği yoktur. Bunlar çıkarılmalıdır.

Çıkarılması gereken fişler:

7, 8, 9, 19, 27, 28, 42 (Türküler bölümüne aktarılmalı), 44, 45, 46, 47, 48, 51, 54, 57, 59, 60,62, 64, 66 (V. bölüme aktarılmalı), 68, 73, 86, 87, 88, 89, 91 (Ordulu Şair Fıtnat) halk şairi mi?), 92 (Ordulu Şair Tıflî'nin Hayatı ve Eserleri, halk şairi mi?), 99, 102 (Kelâmî, halk şairi mi?), 109, 114, 116, 118, 120 (Mustafa Zekâî, halk şairi mi?), 122, 129, 133, 167, 176, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 190, 196, 216, 228, 231, 241, 242, 245, 247, 251, 256, 257, 258, 290, 292, 319, 320, 323, 326, 330, 331, 346, 347, 348, 349, 362, 389, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 404, 405, 423, 427, 442, 443, 445, 455, 456, 478, 479, 480, 481, 486, 508, 520, 521, 541, 542, 543, 544.

Sonuç

Fişlerde adları geçen kimi yapıtları görmediğimiz için, bunların, içinde buldukları dalla ilgi derecesini bilemiyoruz. Bundan ötürü, bibliyografyaya alınacak fişler kitaplarla karşılaştırılmalı, eksikler tamamlanmalı, konuyla ilgili olmayan fişler çıkarılmalıdır.

Bunlar yapıldıktan sonra bibliyografyanın yayımlanmasının yararlı olacağı kanısındayız. Durumu saygı ile bilgilerinize sunarım.

TÜRK DİL KURUMU

2001

20.6.1969

Hikmet Dizdaroğlu

Aslı gibidir

Turker Acaroglu
Makalesi hakkında

Orhan Şaik Gökyay
Kayışdağı Cad 124/1

کتابخانه رسد و توزیع، نوزاد
اداران، مقبول و سایر

Göztepe
İstanbul
Turkey.

from
Sir Guard Clauson
28 Kensington Court Gardens
London W.1.

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-171